

5.2.1 Studijní zaměření Hra na klavír

Klavír je jedním z nejrozšířenějších klávesových nástrojů s bohatým uplatněním jak ve hře sólové, čtyřruční, komorní i orchestrální. Je to i nástroj doprovodný pro sólový a sborový zpěv a jiné hudební nástroje. Velké technické a zvukové možnosti nástroje inspirovaly skladatele od 18. století až do současnosti ke vzniku rozsáhlého repertoáru.

Žáci jsou vedeni nejen k muzicírování, ale mohou se připravit i k dalšímu studiu na středních nebo vysokých pedagogických a uměleckých školách.

Během 1. - 3. ročníku získávají žáci podle svých možností základní technické, manuální a interpretační dovednosti, ve 4. - 7. ročníku zdokonalují techniku hry, interpretaci různých hudebních stylů, pokouší se o tvůrčí sebevyjádření a uplatňují své dovednosti v kolektivní hře. Cílem studijního zaměření Hra na klavír je vzbudit u žáka trvalý zájem o hru na nástroj, o hudební a kulturní dění a aktivní hudební činnosti.

UČEBNÍ PLÁN		Studijní zaměření Hra na klavír																	
		Přípravné studium		Základní studium I. stupně							PS /II.	Základní studium II. stupně				Studium pro dospělé			
Vyučovací předmět	ročník	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.		1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
Hudební školka		1																	
Nástrojová příprava			1																
Přípravná hudební výchova			1																
Hudební příprava *											1								
Hra na klavír				1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1
Hudební nauka				1	1	1	1	1											
Kolektivní hra **							1	1	1	1		1	1	1	1				
nepovinný předmět ***	Kolektivní hra	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Sborový zpěv	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Sólový zpěv	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

* Pro žáky od 13 let, kteří nenavštěvovali základní studium I. stupně.

** Vyučovací předmět Kolektivní hra může být na návrh učitele nahrazen Sborovým zpěvem.

*** Škola může podle svých možností a podmínek organizovat výuku dalších nepovinných předmětů: Kolektivní hry, Sborového zpěvu a Sólového zpěvu pro všechny žáky hudebního oboru.

Učební osnovy vyučovacích předmětů Hudební nauka a Kolektivní hra (vč. nepovinného předmětu Kolektivní hra) jsou uvedeny v kapitolách 5.2.19 a 5.2.20 a platí pro všechna studijní zaměření hudebního oboru. Učební osnovy nepovinných vyučovacích předmětů Sborový zpěv a Sólový zpěv jsou uvedeny v kapitole 5.2.17 Studijní zaměření Sólový zpěv.

UČEBNÍ OSNOVY vyučovacího předmětu: **Hudební školka** - přípravné studium

žák:

- předvede správné sezení u nástroje a předvede správné postavení rukou
- rozezná bílé a černé klávesy, pojmenuje klávesy od c1 do g1
- hraje portamentem po celé klávesnici jednotlivými prsty
- hraje jednoduché písně a motivy podle sluchu
- opakuje krátké rytmické ozvěny

UČEBNÍ OSNOVY vyučovacího předmětu: **Nástrojová příprava** - přípravné studium

žák:

- hraje a určí tóny na bílých klávesách po celé klávesnici
- hraje legatem skupiny prstů s přenášením paže o oktávy
- tvoří tón s využitím váhy a volné paže
- rytmizuje a melodizuje říkadla
- zpívá a podle sluchu vyhledá melodii známých písní
- zpívá a hraje říkadla, melodie z paměti
- zahraje krátkou melodii nebo písničku z not
- vyjádří délku noty celé, půlové a čtvrté
- rozliší silně - slabě, pomalu - rychle

UČEBNÍ OSNOVY vyučovacího předmětu: **Přípravná hudební výchova** - přípravné studium

Výuka tohoto kolektivního předmětu rozvíjí sociální vazby prostřednictvím hudebních a pohybových her, žák se seznamuje se základními hudebními pojmy a pracuje s nimi, učí se naslouchat a spolupracovat s ostatními. Výuka je určena zejména žákům od 6 let.

žák:

- zazpívá jednotlivé tóny a jednoduchou melodii dle svých hlasových možností
- zopakuje krátký rytmický útvar
- pojmenuje a napíše notu celou, půlovou a čtvrtovou
- sluchem pozná hudební nástroje: klavír, housle, trubku a zobcovou flétnu

Minimální požadavky pro přijetí žáka do 1. ročníku základního studia:

žák: zahraje dvě cvičení nebo písně, zopakuje zahrané nebo zpívané tóny a napodobí rytmickou figuru formou ozvěny nebo skládačky

UČEBNÍ OSNOVY vyučovacího předmětu: **Hudební příprava** - přípravné studium

Tento vyučovací předmět je určen žákům od 13 let, kteří nenavštěvovali základní studium I. stupně. Žák získává návyky, zkušenosti, základy hry na nástroj a dosáhne takových výsledků, aby mohl pokračovat v základním studiu II. stupně. Studium je jednoleté a žáci jej zahajují plněním vzdělávacího obsahu základního studia I. stupně.

žák: po dohodě s učitelem plní zvolené ročníkové výstupy základního studia I. stupně v obou vzdělávacích oblastech v závislosti na dosažené úrovni

UČEBNÍ OSNOVY vyučovacího předmětu: Hra na klavír – základní studium I. stupně

žák:

1. ročník

- dbá na správné sezení u klavíru s oporou nohou o podložku
- dodržuje správné hygienické návyky
- hraje v legatu, portamentu a staccatu v rozšířené pěti prstové poloze
- použije základní dynamiku – silně, slabě
- zvládne prstoklad durové stupnice každou rukou zvlášť v rozsahu jedné oktávy, zahraje tonický kvintakord
- vyťuká notu celou, půlovou, čtvrtovou a osminovou, pozná pomlky
- čte noty v houslovém klíči v rozsahu „h – d2“
- zvládá koordinaci obou rukou v souladu s notovým zápisem na dvou notových osnovách, vyhledá taktové čáry, repetice
- zahraje jednoduché cvičení nebo skladbičku oběma rukama
- nacvičuje souhru s učitelem ve čtyřruční hře
- zahraje melodii písně podle sluchu s jednoduchým doprovodem (unisono, dudácká kvinta)

Minimální požadavky pro postup do 2. ročníku:

- Žák zahraje nejméně 2 skladbičky pro obě ruce a 1 píseň s jednoduchým doprovodem.

2. ročník

- správně sedí u klavíru s pevnou oporou nohou, dodržuje hygienu
- kontroluje správné držení rukou, uvolněné držení těla a paží
- zvládá rytmické hodnoty v rozsahu: nota celá, půlová, čtvrtová, osminová
- hraje durové stupnice v protipohybu
- zahraje tonický kvintakord a jeho obraty k hrané stupnici – třemi způsoby (dlouze, krátce, rozloženě) - pouze zvlášť
- zvládne hru s rozdílnou koordinací levé a pravé ruky (po stránce rytmické i úhozové), správně frázuje odtah
- využívá základní dynamická znaménka (forte, mezzoforte, piano)
- vysvětlí rozdíl mezi melodií a doprovodem s pomocí pedagoga
- popíše rozdílnou náladu skladby (smutně - vesele, pomalu - rychle)
- čte noty v houslovém klíči v rozsahu g – g2, čte noty v basovém klíči g - d1
- označí noty s posuvkami (křížky, béčka, odrážky)
- vysvětlí pojmy – repetice, Da Capo, Fine
- použije pravý pedál
- hraje jednoduché hudební formy (malá písňová forma)
- předvede čtyřruční hru s učitelem nebo starším žákem
- zahraje píseň podle sluchu s jednoduchým doprovodem - dvojhmaty (tonika, dominanta, subdominanta)

Minimální požadavky pro postup do 3. ročníku:

- Žák zahraje 2 skladbičky různého charakteru a 1 píseň s jednoduchým doprovodem z paměti.

3. ročník

- rozlišuje základní úhozy – legato, staccato, portamento
- hraje durové stupnice v protipohybu, kvintakord s obraty ke hraným stupnicím oběma rukama (tenuto, staccato, rozklad)
- pozmění tempo a dynamiku k vyjádření rozdílných nálad ve skladbičce
- dodržuje délku noty celé - šestnáctinové
- ovládá koordinaci obou rukou ve složitějších rytmech (triola, tečka u noty čtvrté)
- čte noty v houslovém klíči v rozsahu g – a2, v basovém klíči v rozsahu c - e1
- hraje s dynamickým rozlišením – p, mf, f
- vyjádří zesílení a zeslabení, pozná akcenty
 - rozliší těžké a lehké doby ve 2/4 a 3/4 taktu
- popíše s pomocí pedagoga části malé písňové formy (jednodílná – třídílná)
- uplatní pedál přímý i synkopický
- dokáže zahrát píseň s doprovodem s využitím akordů – T5, S 6/4, D6
- nastuduje nejméně 1 skladbu z paměti

Minimální požadavky pro postup do 4. ročníku:

Žák zahraje nejméně 2 skladby a 1 píseň s akordickým doprovodem.

4. ročník

- hraje durové a mollové stupnice rovným pohybem v pomalém tempu
- hraje tónický kvintakord s obraty ke hraným stupnicím
- rozlišuje základní úhozy – legato, staccato, portamento
- rozezná melodické ozdoby (příráz, nátryl)
- dynamicky rozliší melodii a doprovod
- využívá tempové změny k vyjádření charakteru skladby
- rozšíří znalost notace v houslovém a basovém klíči
- ovládá pedálovou techniku, kontroluje se sluchem
- rozvíjí rytmické a dynamické citění při 4ruční hře nebo v kolektivní hře
- nastuduje skladbu z období klasicizmu nebo baroka
- nastuduje skladbu z paměti
- hraje píseň s jednoduchým figurálním doprovodem na 1., 4. a 5. stupni
- nastuduje samostatně jednoduchou skladbu na úrovni 1. ročníku

Minimální požadavky pro postup do 5. ročníku:

Žák zahraje 1 skladbu technického charakteru a 2 přednesové skladby.

5. ročník

- hraje durové a mollové stupnice rovným pohybem v mírně rychlém tempu
- nacvičuje hru 4hlasých rozložených akordů k dosažení většího rozpětí ruky
- využívá bohatší škálu dynamických prostředků k vystižení nálady a charakteru skladby
- vyjádří dynamicky i úhozově konce frází
- reaguje na předepsané změny tempa, vysvětlí italská názvosloví ze studované skladby
- zvládá čistou pedalizaci se sluchovou sebekontrolou
- vysvětlí základní princip polyfonní hry

- nastuduje skladby z období baroka nebo romantizmu
- dokáže vytvořit harmonický doprovod písně s doprovodem rozložených akordů dle svých schopností
- využije získané znalosti a dovednosti v kolektivní hře
- samostatně nastuduje jednoduchou skladbu na úrovni 1. – 2. ročníku

Minimální požadavky pro postup do 6. ročníku:

Žák zahraje nejméně 2 skladby různého charakteru s větší interpretační obtížností a libovolnou píseň s akordickým doprovodem.

6. ročník

- zvládá hru stupnic kombinovaným způsobem dle svých technických možností
- nacvičuje hru 4hlasého tónického kvintakordu s obraty
- učí se techniku hry velkého rozkladu
- rozezná základní melodické ozdoby (nátryl, příraz, trylek)
- studuje skladby v tóninách s větším počtem #, b
- uvědoměle pracuje na kvalitě tónu a sluchové představě
- využije dynamiky a agogiky ke gradaci frází
- zvládá čistou pedalizaci se sluchovou sebekontrolou
- hodnotí a posuzuje vlastní výkon
- svou představu o interpretaci studovaných skladeb získává z poslechu CD, z internetu, z návštěv koncertů
- určí tónorod skladby a označí hlavní harmonické funkce – T, S, D7
- utvoří doprovod k písním s využitím kytarových značek v rámci improvizace a kolektivní hry
- nastuduje samostatně skladbu na úrovni 2. – 3. ročníku s důrazem na vystižení charakteru a nálady skladby

Minimální požadavky pro postup do 7. ročníku:

Žák zahraje 2 – 3 skladby různého charakteru nebo hudebního žánru.

7. ročník

- zvládá hru v legatu, staccatu a portamentu v melodicko-rytmických pasážích v různých dynamických odstínech
- vytváří dynamické kontrasty a používá agogické změny ke gradacím a zklidnění frází
- hraje stupnicové pasáže a rozložené akordy v rychlejším tempu, vždy s ohledem na své technické a fyzické možnosti
- dynamicky rozliší dvouhlasý kontrapunkt (polyfonie)
- využívá při hře techniku synkopického a přímého pravého pedálu, zná funkci levého pedálu
- využije svou technickou, tvůrčí a interpretační schopnost při nastudování a interpretaci nejméně dvou skladeb odlišného hudebního stylu a odlišných hudebních forem
- objasní hudební formu interpretované skladby, vyjádří vlastními slovy základní informace o autorovi skladby, určí tónorod skladby

- při vytváření doprovodu písně využije hlavní i vedlejší akordy ze stupnice dle svých schopností
- samostatně nastuduje skladbu na úrovni ročníkových výstupů pro 3. ročník s důrazem na vystižení charakteru a nálady skladby

Absolventská prezentace

Žák zakončí studium interpretací nejméně 2 skladeb různého charakteru;

podmínkou je 1 skladba sólová, další formou může být jedna z forem kolektivní hry.

Pokud žák zakončí studium I. stupně veřejným vystoupením na absolventském koncertě a splní dané podmínky, závěrečná zkouška se již nevyžaduje.

UČEBNÍ OSNOVY vyučovacího předmětu: Hudební příprava – přípravné studium

Žák:

- správně sedí u klavíru s pevnou oporou nohou, dodržuje hygienu
- kontroluje správné držení rukou, uvolněné držení těla a paží
- zvládá rytmické hodnoty v rozsahu: nota celá, půlová, čtvrtová, osminová
- hraje durové stupnice v rozsahu 2 oktáv v protipohybu
- zahraje tonický kvintakord a jeho obraty k hrané stupnici – třemi způsoby (dlouze, krátce, rozloženě) - pouze zvlášť
- zvládne hru s rozdílnou koordinací levé a pravé ruky (po stránce rytmické i úhozové), správně frázuje odtah
- využívá základní dynamická znaménka (forte, mezzoforte, piano, crescendo, decrescendo)
- popíše rozdíl mezi melodií a doprovodem s pomocí pedagoga
- čte noty v houslovém klíči v rozsahu h – g2, čte noty v basovém klíči c – d1
- dokáže najít na klávesnici malou, jedno- a dvoučárkovanou oktávu
- vysvětlí posuvky (křížky, béčka, odrážky)
- vysvětlí pojmy – repetice, Da Capo, Fine
- nacvičí skladby s pravým pedálem
- poznává hudební formy: malá písňová forma
- hraje skladby ve čtyřruční úpravě s učitelem nebo starším žákem
- zahraje píseň podle sluchu s jednoduchým akordickým doprovodem
-
- Minimální požadavky pro přijetí do 1. ročníku:
- Žák zahraje 2 skladby různého charakteru a 1 píseň s jednoduchým akordickým doprovodem.

UČEBNÍ OSNOVY vyučovacího předmětu: **Hra na klavír** – základní studium II. stupně

Žák:

1. ročník:

- pracuje na rozvoji prstové techniky s využitím rytmických variant
- rozšiřuje rejstřík úhozu sluchovou představou a sluchovou sebekontrolou
- přizpůsobuje výběr skladeb svému hudebnímu cítění a naturelu
- hraje rozsáhlejší skladby

- popíše hudební formu interpretované skladby
- sám si vyhledá informace o hudebním skladateli a o době vzniku skladby
- vytváří si svůj názor k interpretaci skladeb různých období a žánrů s využitím dostupných multimediálních zdrojů
- je schopen hry z listu ve spolupráci s učitelem nebo spolužákem
- upevňuje schopnost vnímání spoluhráče v rámci kolektivní hry
- rozvíjí svou osobnost návštěvami koncertů i vlastní aktivní účastí na veřejných akcích školy

Minimální požadavky pro postup do 2. ročníku:

- Žák předvede 1 technickou a 1 přednesovou skladbu
- Zahraje píseň s doprovodem nebo 4ruční skladbu.

2. ročník

- nastuduje repertoár s využitím získaných technických a muzikálních dovedností
- vybírá skladby blízké svému hudebnímu cítění
- hraje skladby různých hudebních forem
- popíše hudební formu interpretované skladby
- vyjadřuje se k interpretaci skladeb různých období a žánrů s využitím dostupných multimediálních zdrojů
- zahraje z listu snadné party ve spolupráci s učitelem nebo spolužákem
- navštěvuje hudební koncerty, účastní se veřejných akcí školy
- veřejně vystoupí na třídní nebo školní akci

Minimální požadavky pro postup do 3. ročníku:

Žák zahraje nejméně 2 skladby různého hudebního stylu a 1 píseň s doprovodem.

3. ročník

- zformuluje vlastní názor na interpretaci
- porovnává si svůj názor k interpretaci skladeb s nahrávkami dostupnými z multimediálních zdrojů
- hraje z listu jednodušší skladby nebo písně
- zdokonaluje souhru v rámci kolektivní hry, neopakuje zásadní chyby
- navštěvuje hudební koncerty, přehlídky nebo festivaly a zformuluje vlastní názor na navštívenou akci
- aktivně vystupuje na veřejných akcích školy

Minimální požadavky pro postup do 4. ročníku:

Žák zahraje nejméně 2 skladby různého hudebního stylu.

4. ročník

- zvolí si repertoár s pomocí pedagoga
- vytváří si vlastní představu na interpretaci skladby a srovnává ji s provedením jiných klavíristů

- využije poslech vybraných skladeb z dostupných multimédií
- zaměří své úsilí na co nejlepší výkon při absolventské zkoušce nebo na absolventském koncertě

Absolventská prezentace

Žák zakončí studium II. stupně veřejným vystoupením nebo závěrečnou zkouškou interpretací nejméně 2 skladeb různého hudebního stylu nebo charakteru.

Poznámka:

Každé veřejné vystoupení žáka I. a II. stupně základního studia, které se uskuteční během 2. pololetí školního roku může být hodnoceno jako součást ročníkové nebo závěrečné prezentace, pokud budou přítomni nejméně 3 pedagogové ZUŠ.

UČEBNÍ OSNOVY vyučovacího předmětu: **Hra na klavír** – studium pro dospělé

žák:

1. ročník

- pokračuje ve studiu rozpracovaných klavírních skladeb
- pomocí úhozu rukou vytvoří odlišné barvy tónů s ohledem na charakter hrané skladby
- navrhne samostatně prstoklad
- používá bez problému oba pedály
- zahraje z listu přiměřeně obtížné skladby

2. ročník

- na základě vlastních posлуhačských a interpretačních dovedností a zkušeností si dokáže zvolit vhodný studijní program složený ze skladeb různých forem i období
- zahraje nepravidelné rytmické útvary (např. polyrytmie)
- s jistotou rozlišuje při hře melodii a doprovod
- vyjmenuje a předvede způsoby technického nácvičku skladeb

3. ročník

- rozvine společnou práci na skladbách sólových, čtyřručních, komorních i souborových
- uplatní různé druhy úhozů v souladu se stylovou interpretací daného žánru a epochy

4. ročník

- využije veškerých získaných teoretických vědomostí (výrazové prostředky, harmonie, forma a obsah skladby) a praktických dovedností při samostatném studiu vybraných skladeb
- rozlišuje stylová období, dokáže ke každému z nich uvést příklady skladeb významných českých a světových autorů